

Hejhal, Petr

Dějiny bádání

In: Hejhal, Petr. *Počátky středověké kolonizace české části Českomoravské vrchoviny*. Měřínský, Zdeněk (editor); Klápště, Jan (editor). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, pp. 5

ISBN 9788021061002

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127672>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

2 DĚJINY BĀDÁNĪ

Počátky zájmu o doklady osídlení regionu můžeme datovat již do 19. století. Pravěké artefakty obsahovala sbírka starožitností, založená v 60. letech v Želivském klášteře díky iniciativě historika a kněze J. Solaře (1827–1877), která byla zničena při požáru kláštera 12. srpna 1907 (*Rous 1981*, 1).

Roku 1874 bylo v Německém (dnes Havlíčkově) Brodě zřízeno Městské museum při národních školách německobrodských, které ve svých sbírkách mělo i pravěké artefakty (*Rous 1981*, 1). Významný je rok 1898, kdy bylo v Německém Brodě zřízeno městské muzeum a zahájena tvorba sbírek. Z Havlíčkova Brodu pocházejí také zmínky o sbírce starožitností vedené v místním gymnáziu. Existovala v letech 1870–1890 a obsahovala zřejmě i pravěké artefakty, přičemž jejich původ nebyl vázán jen na Havlíčkobrodsko; v současné době je soubor neznámý (*Rous 1981*, 1).

Zájem o pravěké artefakty byl v počátcích spojen s činností místních učitelů a lokálních patriotů. Na Ledečsku a Světelsku to byl Jan Valchař (1867–1926), řídící učitel v Kozlí a Bojišti, který zastával funkci státního konzervátora. Ten roku 1904 publikoval na stránkách Památek archeologických stať „Po stopách prehistorie na Ledečsku“ (*Valchař 1904*).

Na Chotěbořsku působící učitel J. V. Neudoerfl (1843–1911) byl správcem „sbírky prehistorické archeologie“ v chotěbořském muzeu a od roku 1888 pravěké nálezy příležitostně publikoval (*Rous 1981*, 1; *Wirth 1906*, 40).

Podobná situace se opakuje v případě Pelhřimovska. Pravěké nálezy byly z drtivé většiny učiněny náhodně a díky ochotě nálezců se dostaly do archeologických sbírek pelhřimovského muzea. Některé artefakty z okresu Pelhřimov jsou uloženy v Národním muzeu v Praze, Muzeu Dr. Aleše Hrdličky v Humpolci, Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, případně v Naturhistorisches Museum ve Vídni. Počátkům osídlení Pelhřimovska se v omezené míře věnuje dodnes nepřekonaná práce J. Dobiáše (*Dobiáš 1927*). Specifické místo v pravěku Pelhřimovska zaujímá nález depotu laténských mincí v katastru Leskovic, kterému byla v literatuře věnována mimořádná pozornost (s další literaturou *Dobiáš 1926*; *Fröhlich 1994*; *Waldhauser 1987*).

Zvýšená aktivita profesionálních archeologů se ve sledované oblasti projevuje od konce 70. let 20. století. V této době působil v české části Českomoravské vrchoviny archeolog pouze v muzeu v Havlíčkově Brodě. Některé archeologické akce v regionu byly realizovány archeologickým oddělením Muzea východních Čech v Hradci Králové a archeologickým oddělením Východočeského muzea v Pardubicích. Roku 1981 vyšel nesmírně cenný soupis do té doby známých a dostupných pravěkých artefaktů pocházejících z okresu Havlíčkův Brod (*Rous 1981*), roku 2012 byl tento soupis revidován (*Pajerová 2012*). Podobný soupis lokalit s pravěkou komponentou pro okres Pelhřimov byl publikován roku 1999 (*Fröhlich 1999*).

Na Pelhřimovsku byly archeologické výzkumy realizovány převážně archeologickým oddělením muzea v Českých Budějovicích (*Thoma 1997*). Terénní prospekce na Pacovsku prováděl v 90. letech F. Janda (Husitské muzeum v Táboře). Pro poznání pravěku Pelhřimovska, zejména Pacovska, jsou významné výsledky terénních prospekci bratrů Šimotových (Kamil, Josef a Vlastimil) a Vlastimila Šimoty mladšího (Muzeum Antonína Sovy v Pacově). Nové pravěké lokality na Pelhřimovsku byly objeveny zásluhou Jany Moravcové, Evy Šamalové a Jana Eignera.

Zřejmě nejdelší systematickou archeologickou tradici v kraji má město Jihlava. V 70. letech a na počátku 80. let realizoval archeologické výzkumy v Jihlavě Státní archeologický ústav v Brně, v 90. letech 20. století Moravské zemské muzeum v Brně, Ústav archeologické památkové péče Brno a Muzeum Vysočiny v Jihlavě. Roku 2000 bylo zřízeno archeologické pracoviště v jihlavském muzeu (personálně posíleno roku 2005), které realizuje archeologické výzkumy v celém kraji Vysočina. Roku 2002 bylo v Jihlavě zřízeno pracoviště společnosti ARCHAIA Brno, o. p. s.